

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК
ІНСТИТУТ ЗРОШУВАНОВОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА

МАТЕРІАЛИ

*Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції*

«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПРЕПАРАТИ В СИСТЕМІ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА СТЕПУ»

6 березня 2018 року
м. Херсон

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗРОШУВАНОВОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції*

***"Інноваційні технології та препарати в
системі органічного землеробства Степу"***

06 березня 2018 року

м. Херсон

УДК 631.52
I. 66

Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту зрошуваного землеробства НААН
(протокол № 5) від 19 березня 2018 року.

Інноваційні технології та препарати в системі органічного землеробства Степу: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 06 березня 2018 р. – Херсон: ІЗЗ НААН, 2018. – 74 с.

Матеріали конференції висвітлюють нові тенденції розвитку аграрної науки з питань органічного землеробства в умовах зміни клімату та можливість доведення розробок вчених до рівня інновацій в сучасних тенденціях господарювання.

Збірник матеріалів призначений для науковців, аспірантів, спеціалістів сільського господарства.

Адреса редакційної колегії:
Інститут зрошуваного землеробства НААН
сел. Наддніпрянське, м. Херсон, 73483
Тел. (0552) 36-11-96, факс: (0552) 36-24-40
e-mail: izz.ua@ukr.net,
сайт: www.izpr.org.ua

Інститут зрошуваного землеробства НААН, 2018

ЗМІСТ

Алмашова Вікторія, Онищенко Сергій, Могильова Тетяна <i>Вплив обробітку насіння гороху овочевого мікроелементами та ризоторфіном на кадастрові показники родючості ґрунту після збирання культури</i>	6
Бондар Ліна, Кочик Галина <i>Перспективи виробництва органічної продукції в умовах Полісся</i>	8
Борзых Александр, Ткаленко Анна <i>Биологические препараты для защиты сельскохозяйственных культур от вредителей и болезней</i>	11
Боровик Віра, Рубцов Данило <i>Особливості впливу удобрення та густоти стояння рослин на фотосинтетичну діяльність посіву нового сорту сої Святогор в умовах зрошення півдня України</i>	14
Вельвер Марина <i>Агроекологічне обґрунтування технологій вирощування нуту при вирощуванні в умовах півдня України</i>	16
Вожегова Раїса <i>Наукові підходи до формування органічного землеробства в Степовій зоні</i>	19
Десятник Лідія, Льоринець Федір, Шапка Віктор <i>Біологізація як фактор підвищення продуктивності сівозмін та збереження родючості ґрунту в Степу</i>	21
Жук Віктор, Кривошапка Вікторія <i>Застосування препарату «Теравет» у насадженнях яблуні</i>	24
Коваленко Олексій <i>Продуктивність сортів пшениці озимої залежно від біологічної і хімічної системи захисту рослин від хвороб і шкідників в умовах зрошення</i>	26
Коваленко Олег, Кутнях Любов, Кутнях Максим, Колояніді Надія <i>Вплив норм висіву насіння нуту сорту «розанна» на висоту рослин та висоту прикріплення нижнього бобу за умов Південного Степу України</i>	28
Коваленко Анатолій <i>Основні елементи біологізації технологій вирощування сільськогосподарських культур у Південному Степу</i>	30
Кривенко Анна <i>Агроекологічне обґрунтування технології вирощування пшениці озимої та вівсу в короткоротаційній сівозміні в умовах півдня України</i>	33
Макуха Ольга <i>Екологічно безпечний захист посівів фенхелю звичайного від шкідників</i>	36
Малюк Тетяна, Пчолкіна Наталія <i>Елементи біологізації технологічних прийомів вирощування плодкових культур на півдні України</i>	38
Малярчук Анастасія, Малярчук Володимир <i>Вплив різних систем обробітку ґрунту і ранньовесняного підживлення на зрошуваних землях на врожайність ріпаку озимого</i>	41
Марковська Олена, Мринський Іван, Коковіхіна Олена <i>Перспективи використання біологічного захисту рослин в сучасних системах органічного землеробства на півдні України</i>	43

Лісостепу України / Ю. Будьонний, М. Шевченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.knau.kharkov.ua>.

5. Шикітка В.І. Вплив систем обробітку й удобрення на продуктивність сівозміни. / В.І. Шикітка, Г.Й. Сеньків, А. О. Зубицька // Землеробство: міжвід. тем. наук. зб. – К.: Аграрна наука, 2003. – Вип. 75 – 26-32.

Ольга Макуха

кандидат с.-г. наук, доцент

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

м. Херсон

ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНИЙ ЗАХИСТ ПОСІВІВ ФЕНХЕЛЮ ЗВИЧАЙНОГО ВІД ШКІДНИКІВ

Фенхель звичайний (*Foeniculum vulgare Mill.*) – одно-, дво- або багаторічна трав'яниста рослина родини селерові (*Apiaceae*). Фенхель – перспективна культура широкого спектру напрямів використання та високого потенціалу прибутковості; цінна пряносмакова, ефіроолійна, лікарська, медоносна та декоративна рослина [1, 2].

В Україні фенхель традиційно культивують у помірних за кліматом західних областях. В останні роки у зв'язку з налагодженням виробництва вітчизняних лікарських препаратів, косметичних засобів, зростанням популярності фенхелю в кулінарії та народній медицині спостерігається значний попит на сировину і, як наслідок, необхідність розширення традиційних меж його вирощування.

Передумовою успішного впровадження фенхелю звичайного в культуру на півдні України є визначення видового складу шкідників у посівах, особливостей їх біології, узгодження розвитку та періодів найбільшого шкодочинного впливу з фенофазами фенхелю. Дослідження видового складу та динаміки популяції шкідників дозволить передбачити та мінімізувати можливі ризики при вирощуванні культури, розробити ефективні механізми регулювання шкодочинного впливу до господарсько-невідчутного рівня.

Польові дослідження та фітосанітарні обстеження посівів проводили у 2011-2017 роках на базі Херсонського обласного державного центру експертизи сортів рослин, ФГ “Фентезі” Великоолександрівського району Херсонської області з дотриманням загальноприйнятих методик.

Фенхель звичайний – цінна кормова рослина для багатьох шкідників. Це зумовлено особливостями онто- та морфогенезу культури, а також специфікою її хімічного складу. Посіви фенхелю є важливою ланкою трофічних ланцюгів багатьох фітофагів. У посівах відбувається розвиток літнього покоління (другого або третього) різних видів шкідників, проходить додаткове живлення комах з метою набуття доброго фізіологічного стану перед зимівлею.

Посіви фенхелю можуть заселяти та пошкоджувати різноманітні комахи, які за харчовою спеціалізацією належать до полі- та олігофагів. Специфічний видовий склад шкідників фенхелю на півдні України можна буде вважати сталим та сформованим за умови насичення культурою посівних площ регіону у часі та просторі, попередні висновки можна зробити вже після кількох років вирощування. На підставі спостережень можна визначити ймовірні ризики та розробити заходи для їх попередження.

На початку досліджень щільність заселення посівів шкідниками була незначною, спостерігалось поступове збільшення чисельності та розширення переліку видів комах, пошкодження рослин носило локальний характер та не представляло загрози з господарської точки зору.

Потенційно найбільш небезпечними для посівів фенхелю звичайного є ґрунтові шкідники (чорниші, ковалики), зонтична міль, коріандровий насіннеїд, клопи, попелиці. Протягом вегетаційного періоду фенхелю можна виділити два критичних періоди по відношенню до шкодочинної активності фітофагів, які істотно різняться за характером пошкодження рослин.

У період від сходів до формування двох пар справжніх листків (третьа декада квітня – друга декада травня), рослини характеризуються повільним ростом та розвитком, значну загрозу для посівів представляють ґрунтові шкідники (імаго та личинки чорнишів, коваликів). Пошкоджені в цей період молоді рослини гинуть, зменшується густина стояння, а отже, і продуктивність посіву.

У період генеративного розвитку рослин (з третьої декади червня по третю декаду серпня – першу декаду вересня), шкоди посівам завдають попелиці, зонтична міль, клопи (зонтичний, смугастий, прикрашений), коріандровий насіннеїд. Даний період триває від появи суцвіття на центральному квітконосному пагоні до досягання плодів і включає фази бутонізації, цвітіння, формування плодів та набуття ними стиглості. Шкодочинний вплив проявляється у втратах врожаю та погіршенні його якості, шкоди зазнають переважно генеративні органи рослин.

Розробка сучасної екологічно безпечної системи захисту посівів фенхелю від шкідників є надзвичайно актуальною проблемою у зв'язку зі специфікою використання виробленої лікарської сировини, тривалим розтягнутим цвітінням, відвідуванням посівів бджолами та заселенням ентомофагами.

У захисті посівів фенхелю від шкідників пріоритетним напрямом повинно стати застосування профілактичних організаційно-господарських та агротехнічних заходів з метою створення сприятливих умов для росту та розвитку культурних рослин, реалізації природних механізмів саморегулювання агроценозу. Ефективний захист посівів фенхелю можливий лише при систематичному застосуванні комплексу профілактичних заходів: дотримання сівозміни, повернення посіву на попереднє місце не раніше, ніж через 4-5 років; просторова ізоляція посівів фенхелю та інших культур родини селерові не менше 3-4 км; посіви фенхелю небажано розміщувати біля лісів та лісосмуг; систематичне знищення бур'янів, особливо зонтичних та

хрестоцвітих, на посівах і поблизу них; проведення оранки; своєчасне внесення збалансованих норм добрив; виконання сівби в оптимальні, стислі строки, використання здорового посівного матеріалу; своєчасне, без втрат збирання врожаю у стислі строки; старанне очищення насіння; ретельне знищення післязбиральних решток.

Література:

1. Bown D. Encyclopedia of herbs & their uses / Bown D. – London: Dorling Kindersley Limited, 1995. – 383 p.
2. Лихочвор В.В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур / В.В. Лихочвор. – [2-е вид., виправ.]. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – С. 626-628.

Тетяна Малюк

кандидат с.-г. наук, с.н.с., заст. директора з наукової та інноваційної роботи

Наталія Пчолкіна

молодший науковий співробітник лабораторії агрохімії

Мелітопольська дослідна станція садівництва

імені М.Ф. Сидоренка ІС НААН

м. Мелітополь

ЕЛЕМЕНТИ БІОЛОГІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРИЙОМІВ ВИРОЩУВАННЯ ПЛОДОВИХ КУЛЬТУР НА ПІВДНІ УКРАЇНИ

Провідною системою вирощування більшості сільськогосподарських культур, зокрема плодових, в Україні з кінця ХХ-го століття і до сьогодні є інтенсивна, яка, передбачає активне зростання продуктивності агроценозів та скорочення непродуктивного періоду (для багаторічних культур). Водночас, вона обумовлює значне екологічне навантаження на навколишнє середовище і, у першу чергу, на ґрунт [1–3]. Серед основних негативних наслідків дії таких технологій на ґрунтове середовище такі: дегуміфікація, забруднення ґрунтів і вирощеної продукції засобами хімізації, руйнування ґрунтової структури, підняття рівня ґрунтових вод, вторинне засолення та осолонцювання унаслідок нераціонального зрошення або використання поливної води низької якості.

З огляду на це, у вчених виникла проблема, яка передбачає, з одного боку, необхідність вирішення питань подальшої інтенсифікації, продиктованої економічними реаліями сьогодні, з іншого – пошуку альтернативних шляхів відтворення родючості ґрунтів та підвищення стійкості агросистем до антропогенних факторів з метою отримання екологічно чистої продукції.

Концепція «інтегрованого землеробства», за якою останнім часом вирощуються плодови культури в країнах Європи, а також стратегія «адаптивної інтенсифікації сільського господарства», прийнята в окремих країнах Східної Європи, базуються на принципах «біологічного,

Наукове видання

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПРЕПАРАТИ В СИСТЕМІ
ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА СТЕПУ**

Матеріали

Мыжнароднонь науково-практичної

Інтернет-конференції

м. Херсон, 06 березня 2018 року

Інститут зрошуваного землеробства НААН
сел. Наддніпрянське, м. Херсон, 73483
Тел. (0552) 36-11-96, факс: (0552) 36-24-40
e-mail: izz.ua@ukr.net,
сайт: www.izpr.org.ua